Utbildningsutskottets betänkande 1984/85:5

om skoladministrativa frågor m. m.

Motionerna

1983/84:410 av Pär Granstedt m. fl. (c) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

2. att riksdagen hos regeringen hemställer att åtgärder vidtas för att säkerställa att deltagande i utbildningsmoment med djurförsök inom ungdomsskolan alltid skall vara frivilligt.

1983/84:549 av Torsten Karlsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förändrade behörighetsvillkor för skolledare.

1983/84:650 av Birgitta Hambraeus (c) och Rolf Rämgård (c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag till samrådsskyldighet vid prövning av nedläggning av en skola i enlighet med vad som anförts i motionen.

1983/84:813 av Erkki Tammenoksa (s) vari yrkas att riksdagen anhåller att regeringen låter utreda frågan om inrättandet av folkhögskolekurser för invandrarungdomar.

1983/84:921 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari — med hänvisning till vad som anförts i den till arbetsmarknadsutskottet remitterade motionen 1983/84:918 — yrkas att riksdagen uttalar att skolan tar aktiv ställning för kvinnors jämställdhet med männen samt hos regeringen hemställer om tillsättande av en utredning som följer och granskar jämställdhetsarbetet i skolan i enlighet med vad som anförts i motionen.

1983/84:995 av Gunnel Liljegren m. fl. (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att inom ramen för det planerade partsarbetet åtgärder föreslås i syfte att lätta lärarnas pressade arbetssituation.

1983/84:1688 av Lars Ernestam (fp) och Anders Svärd (c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär att bestämmelserna om institutionsföreståndare ändras så att olika utbildningslinjer och ämnen kan bedömas på ett likvärdigt sätt.

1983/84:1690 av Bertil Fiskesjö (c) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

1. att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om närvarokontroll i grundskolan.

1983/84:1692 av Elisabeth Fleetwood (m) och Ann-Cathrine Haglund (m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär att en utvärdering ge-

nomförs av existerande skolor med grundskola och gymnasieskola inom samma skolenhet.

1983/84:1710 av Paul Jansson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om kompetensfördelningen mellan skolöverstyrelsen och länsskolnämnderna.

1983/84:2016 av Ulf Adelsohn m. fl. (m) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

26. att riksdagen hos regeringen begär förslag till nya statsbidragsregler för fristående skolor i enlighet med vad som i motionen anförts.

1983/84:2047 av Karin Andersson m. fl. (c) vari — med hänvisning till vad som anförts i den till arbetsmarknadsutskottet remitterade motionen 1983/84:2045 — yrkas

1. att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna att länsskolnämnderna varje år skall begära att de olika skolstyrelserna rapporterar hur de tacklat jämställdhetsfrågorna,

2. att riksdagen beslutar uttala sig för att könsrollsfrågor/jämställdhetsfrågor blir obligatoriska i all lärarutbildning i enlighet med vad som anförts i motionen och att en handbok för lärare i könsrollsfrågor tas fram,

3. att riksdagen beslutar att i skolförordningen ta in en bestämmelse att en jämn könsfördelning skall eftersträvas i de lokala planeringsråden (SSA-råden),

4. att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad som anförs i motionen om försöksverksamhet med systematiskt bedriven yrkesvägledning.

Utskottet

I detta betänkande behandlar utskottet ett antal motioner som väcktes under den allmänna motionstiden riksmötet 1983/84. De tar upp dels vissa skoladministrativa frågor, dels vissa andra skolfrågor av övergripande art.

I motion 1983/84:1710 (s) behandlas *fördelningen av* vissa *uppgifter mellan skolöverstyrelsen (SÖ) och länsskolnämnderna.* Motionärerna anser att en stor del av besluten om lågfrekventa utbildningar bör föras över från SÖ till länsskolnämnderna. Vidare menar motionärerna att det är lämpligt att nämnderna får befogenhet att besluta om sådana förändringar i läroplanerna som är lokalt betingade. Med hänvisning till att länsskolnämnderna numera har ansvar för viss samordning beträffande gymnasieskolans och den kommunala vuxenutbildningens utbildningar föreslås i motionen att nämnderna också får besluta om fördelning av statsbidraget till den kommunala vuxenutbildningen i länet. Slutligen förordar motionärerna att "besvärsärenden om skolledartjänst" bör kunna anförtros åt länsskolnämnderna.

Riksdagen beslutade våren 1981 om den statliga skoladministrationen

(prop. 1980/81:107, UbU 1980/81:38, rskr 1980/81:395). Som principiell utgångspunkt för fördelningen av uppgifterna mellan olika instanser i skoladministrationen anges i beslutet bl. a. att länsskolnämnderna skall se till att målen och riktlinjerna för skolan — vilka beslutas av statsmakterna — förverkligas. Genom beslutet avlastades nämnderna en stor mängd tillsättningsärenden. Vidare godkände riksdagen vad i propositionen hade anförts om att SÖ även i fortsättningen skulle besluta om vissa lågfrekventa studievägar av riksintresse. När det gäller läroplansarbetet slogs fast att utformningen av mål och riktlinjer för skolans verksamhet liksom avvägningen av läroplanernas innehåll måste vila på allmänna värderingar och förutsätta politiska ställningstaganden. Det innebär bl. a. att regeringen dels beslutar om mål och riktlinjer för grundskolan och gymnasieskolan samt om timplaner för grundskolan och gymnasieskolans linjer i enlighet med riksdagsbeslut, dels fastställer kursplaner med mål och huvudmoment för ämnen inom grundskolans gemensamma sektor och inom gymnasieskolans linjer.

För egen del vill utskottet mot bakgrund av motionsyrkandet tillägga följande.

Utskottet erinrar om dels verksamheten med lokalt arbetsmarknadsanknutna specialkurser, s. k. La-kurser (1 a § 8 kap. skolförordningen), dels försöksverksamheten med regionalt beslutade högre specialkurser, om vilken riksdagen under det förra riksmötet beslutade att den skall omfatta hela riket (prop. 1983/84:116, UbU 1983/84:29, rskr 1983/84:412).

När det gäller motionärernas förslag om fördelning av statsbidrag till den kommunala vuxenutbildningen, har regeringen för budgetåret 1984/85 beslutat att SÖ får delegera till länsskolnämnderna att förfoga över och mellan kommunerna fördela de undervisningstimmar som kan tillfalla kommunerna utöver den ram om 90 % av föregående budgetårs timresurs, som kommunerna själva disponerar.

Beträffande tillsättningen av skolledartjänster (rektor och studierektor) vill utskottet erinra om att det numera är länsskolnämnderna som tillsätter dessa. Skolchefstjänsterna (skoldirektör och biträdande skoldirektör) tillsätts av kommunerna själva. Besvär över beslut om tillsättning av de sistnämnda anförs direkt hos SÖ. Utskottet anser inte att åtgärder bör vidtas i detta sammanhang för att ändra ordningen för tillsättande av de nämnda tjänsterna.

Utskottet föreslår att riksdagen med hänvisning till vad utskottet har anfört om fördelningen av vissa uppgifter mellan SÖ och länsskolnämnderna avslår motion 1983/84:1710.

I motion 1983/84:549 (s) behandlas frågan om *behörighetsvillkoren för* innehav av *skolledartjänst.* Motionären anser att dessa är otidsenliga och menar att det bör vara möjligt för kommunerna att, där så bedöms lämpligt, även anställa "icke pedagoger" som skolledare.

Riksdagens beslut våren 1976 om skolans inre arbete (SIA) m. m. innebar bl. a. att det lokala ansvaret för skolans pedagogiska ledning vidgades. Utskottet framhöll då att den egna kontakten med undervisningsuppgifter var väsentlig för en skolledare, när han eller hon skall medverka till förbättringar av det inre arbetet i skolan och följa det pedagogiska utvecklingsarbetet.

Utskottet erinrar om att riksdagen sedermera med utgångspunkt i riksdagens SIA-beslut har beslutat om ett nytt statsbidragssystem för grundskolan (prop. 1977/78:85, UbU 1977/78:21, rskr 1977/78:260) och ny läroplan för grundskolan (prop. 1978/79:180, UbU 1978/79:45, rskr 1978/79:422). Vidare beslutade riksdagen våren 1981 om ett nytt system för utveckling av skolans personal (prop. 1980/81:97, UbU 1980/81:37, rskr 1980/81:385) och om den statliga skoladministrationen (prop. 1980/81:107, UbU 1980/81:38, rskr 1980/81:395). Utskottet konstaterar att den lokala skolledningen genom dessa beslut har ålagts ett stort ansvar för den pedagogiska utvecklingen och användandet av skolans resurser. Utskottet finner skäl att peka på vad i skolförordningen (12 kap. 8 §) och grundskolans läroplan (Lgr 80, s. 59) föreskrivs om rektors åligganden.

Med hänvisning till de redovisade förhållandena anser utskottet att riksdagen inte bör uttala sig för en förändring av gällande bestämmelser om behörighet till tjänst som skolledare. Det bör erinras om att till tjänst som skolledare får, om synnerliga skäl föreligger, även den som ej är behörig till tjänst som lärare eller syofunktionär komma i fråga (12 kap. 6 § skolförordningen). Med det anförda avstyrker utskottet motion 1983/84:549.

De nuvarande bestämmelserna om *institutionsföreståndare* avser ämnesinstitution i gymnasieskolan vari ingår naturvetenskapligt eller tekniskt ämne på tvåårig social linje, tvåårig teknisk linje, treårig linje eller fyraårig linje. Enligt motion 1983/84:1688 (fp, c) bör — som utskottet har uppfattat förslaget — bestämmelserna ändras så att de gäller även de yrkesinriktade tvååriga studievägarna.

Utskottet erinrar om att de av motionärerna angivna olikheterna mellan vissa studievägar har sin grund i förhållanden som förelåg före införandet av den integrerade gymnasieskolan och härmed sammanhängande skillnader mellan berörda lärarkategoriers tjänstgöring. Utskottet, som erinrar om att riksdagen tidigare avslagit ett par likartade motionsyrkanden (motionerna 1978/79:319 och 1978/79:519, UbU 1979/80:6), finner inte skäl att föreslå riksdagen att besluta om förändringar i enlighet med vad som förordas i motion 1983/84:1688. Utskottet vill i sammanhanget erinra om att diskussioner om lärarnas arbetstider m. m. pågår f. n. mellan berörda parter. Med hänvisning till det anförda avstyrks motionen av utskottet.

Med hänvisning till att riksdagen inte skall besluta i frågor varom avtal sluts mellan parter på arbetsmarknaden bör riksdagen avslå motion 1983/

84:995 (m) med förslag till ett uttalande av riksdagen i syfte att "lätta *lärarnas* pressade *arbetssituation*".

I motion 1983/84:650 (c) krävs att skolstyrelse skall vara skyldig att samråda med berörda föräldrar och berörd skolpersonal, innan beslut fattas om *nedläggning av en skola.*

I anslutning till förordningen (1978:345) om statsbidrag till driftkostnader för grundskolan m. m. har SÖ meddelat föreskrifter och anvisningar för beräkningen av basresurser i grundskolan (SÖ-FS 1979:50). Häri anges bl. a. att det åligger skolstyrelsen att ge föräldrarna information om skolstyrelsens överväganden om indragning av en skolenhet. Föräldrarna bör beredas god tid att tänka igenom den planerade indragningen före ytterligare överläggning i frågan med skolstyrelsen. SÖ har senare erinrat länsskolnämnder och kommuner om att föreskrifterna fortfarande gäller (SÖ-FS 1983:55). Med hänvisning till vad utskottet har redovisat bör riksdagen inte vidta någon åtgärd med anledning av motion 1983/84:650. Med detta avstyrks motionen av utskottet.

Riksdagen bör enligt förslag i motion 1983/84:1692 (m) av regeringen begära en utvärdering av existerande verksamhet med grundskola och gymnasieskola inom en och samma skolenhet, s. k. *vertikal skolorganisation.*

Utskottet har i sitt betänkande UbU 1982/83:35 utförligt behandlat den i motionen aktualiserade frågan. Med hänvisning till vad utskottet då anförde om utvärdering av ifrågavarande verksamhet och om möjlighet för kommunerna att anordna s. k. vertikal skolenhet föreslår utskottet att riksdagen avslår motionen.

I ett par motioner behandlas skolans roll i arbetet för *jämställdhet mellan kvinnor och män.* Riksdagen bör enligt motion 1983/84:921 (vpk) uttala sig för att skolan aktivt skall medverka i jämställdhetsarbetet. Vidare kräver motionärerna att en utredning tillsätts som skall följa och granska jämställdhetsarbetet i skolan i enlighet med vad som anförs i motionen. I motion 1983/84:2047 (c) framförs förslag om ett antal bestämda åtgärder i jämställdhetssyfte. Skolstyrelserna bör varje år redovisa för länsskolnämnderna hur de har tagit sig an jämställdhetsfrågorna (yrkande 1). Såsom obligatoriska inslag i lärarutbildningen bör ingå könsrollsfrågor och jämställdhetsfrågor. UHÄ bör omedelbart påbörja arbetet med att ta fram en handbok i ämnet (yrkande 2). Vidare bör bestämmelser föras in i skolförordningen om en jämn könsfördelning i de lokala planeringsråden (SSA-råden) (yrkande 3). Slutligen kräver motionärerna försöksverksamhet med en systematiskt bedriven yrkesvägledning i syfte att bryta det traditionella könsrollsmönstret vid yrkesval (yrkande 4).

I sitt betänkande UbU 1983/84:4 om vissa jämställdhetsfrågor behandlade utskottet huvudsakligen jämställdhetsarbetet i skolan. Utskottet erin-

rade bl. a. om att skollagen föreskriver en allmän skyldighet för den kommunala skolstyrelsen att verka för jämställdhet mellan kvinnor och män (9 § skollagen 1962:319, ändrad i nu berört hänseende 1979:721, jfr även 12 kap. 8 § och 13 kap. 8 § skolförordningen i vad gäller rektors åligganden).

Härutöver vill utskottet med anledning av de nu aktuella motionerna anföra följande.

Utskottet anser det vara av värde att erinra om att det numera i den statliga förvaltningen finns särskilda organ för jämställdhetsarbetet såsom jämställdhetsombudsmannen (JämO) och den till JämO:s kansli knutna jämställdhetsnämnden samt inom regeringskansliet jämställdhetsberedningen med representanter för olika departement. Vidare finns inom arbetsmarknadsdepartementet ett jämställdhetssekretariat. I sammanhanget vill utskottet även peka på delegationen för jämställdhetsforskning (JÄMFO), vilken inrättades genom beslut av regeringen i december 1982.

När det gäller lärarutbildningen, erinrar utskottet om att utbildningsplaner för allmänna utbildningslinjer i högskolan fastställs av UHÄ. Det ankommer således på UHÄ att i utbildningsplanerna ange om undervisning i jämställdhetsfrågor m. m. skall ingå i en viss linje. Detta har t. ex. skett beträffande samtliga linjer inom sektorn för undervisningsyrken. UHÄ har innevarande höst fastställt utbildningsplan för den nya studie- och yrkesorienteringslinjen (jfr prop. 1983/84:86, UbU 1983/84:13, rskr 1983/84:174). Som allmänt mål för utbildningen inom linjen anges bl. a. att utbildningen bör stimulera en vilja och beredskap till utveckling och förändring av arbetssätt och insatser, så att studie- och yrkesvägledningen aktivt kan bidra till att kritiskt granska utbildning och arbetsliv. Bl. a. bör de studerande stimuleras till att aktivt medverka till ökad jämställdhet i skola och arbetsliv.

I läroplanen för grundskolan anges klart att skolan skall verka för jämställdhet mellan kvinnor och män. Förutom detta övergripande mål föreskriver läroplanen att bl. a. jämställdhetsfrågor bör belysas i samverkan mellan flera ämnen. Beträffande studie- och yrkesorienteringen anges att den bör motverka att yrkesvalet begränsas av t. ex. social bakgrund och kön. Under det förra riksmötet hade utskottet anledning att behandla innebörden av föreskriften i Lgr 80 angående en jämnare könsfördelning vid lokalt utarbetade tillvalskurser (UbU 1983/84:18 s. 22 f.).

Utskottet vill erinra om att som kompletterande urvalsgrund vid intagning i gymnasieskolan finns bl. a. underrepresenterat kön.

Bestämmelser om planeringsråd återfinns både i skollagen och skolförordningen. För att där undvika alltför detaljerade bestämmelser är det föreskrivet att SÖ skall meddela närmare föreskrifter om planeringsråden. I SÖ:s anvisningar och kommentarer till bestämmelserna om planeringsråd anges bl. a. att en jämn könsfördelning bör eftersträvas, när skolstyrelsen utser ledamöter och när förslag härom avges till styrelsen.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är angeläget att skolan engagerar sig i jämställdhetsarbetet. Utskottet har med sin hänvisning till sitt betänkande från det förra riksmötet om vissa jämställdhetsfrågor (UbU 1983/84:4) och med sin redovisning i det föregående av vissa gällande föreskrifter m. m. velat visa att det föreligger goda förutsättningar för ett fortsatt målmedvetet arbete med de aktuella frågorna. Som utskottet ser det är syftet med motionsyrkandena tillgodosett. Riksdagen bör därför avslå motionerna 1983/84:921 och 1983/84:2047.

I motion 1983/84:813 (s) begärs en utredning av möjligheten att anordna folkhögskolekurser för *skolpliktiga invandrarungdomar* som av olika anledningar har slutat sin skolgång före 16 års ålder.

Utskottet har uppfattat motionen på sådant sätt att den tar sikte på invandrade barn och ungdomar under 16 år. För dessa gäller den svenska skollagens bestämmelser om skolplikt (30 § skollagen). Utskottet avstyrker därmed motionen.

Elever med etiska betänkligheter mot *djurförsök* skall enligt motion 1983/84:410 (c) yrkande 2 inte behöva delta i dessa. Regeringen bör, menar motionärerna, föranstalta om åtgärder i syfte att göra deltagande i utbildningsmoment med djurförsök inom ungdomsskolan frivilligt.

Enligt vad utskottet har erfarit förekommer försök på levande djur i mycket begränsad omfattning i ungdomsskolan. När levande djur hanteras och används i undervisningen, skall lagen (1944:219) om djurskydd, förordningen (1979:286) om användning av djur för vetenskapligt ändamål m. m. samt lantbruksstyrelsens ifrågavarande föreskrifter tillämpas. Vissa för skolan aktuella bestämmelser finns återgivna i skolöverstyrelsens författningssamling (SÖ-FS 1983:243—245). Utskottet har inhämtat att SÖ under sommaren 1984 har sänt ut specialinformation Levande djur i undervisningen till samtliga skolor, skolstyrelser och länsskolnämnder.

Utskottet konstaterar att gällande bestämmelser är så utformade, t. ex. vad gäller föreskrifter om försök som inte skall utföras i undervisningen, att obehagliga upplevelser för eleverna ej skall behöva äga rum. När det gäller såväl djurförsök som dissektion utgår utskottet från att lärarens förmåga att bedöma elevernas reaktion i en viss situation inte leder till att elever mot sin vilja tvingas bevittna något som de finner stötande. Utskottet vill emellertid inte medverka till att vissa utbildningsmoment generellt skall anges som frivilliga.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion 1983/84:410 yrkande 2.

Närvarokontrollen i skolan bör enligt motion 1983/84:1690 (c) yrkande 1 göras noggrannare. Motionären föreslår att frånvaro registreras i betygen.

Utskottet hade hösten 1982 anledning att behandla frågan om frånvaro-

registrering. Utskottet fann inte då och kan inte heller nu finna anledning att frångå det principiella synsättet på frånvarokontrollen i skolan som utskottet uttryckte i samband med riksdagsbehandlingen år 1976 av proposition 1975/76:39 om skolans inre arbete m. m. (UbU 1982/83:4 s. 5). SÖ har sedermera erinrat om gällande bestämmelser och därvid rekommenderat vissa förebyggande åtgärder mot skolk och otillåten frånvaro (SÖ-FS 1983:232). SÖ anför bl. a. att det vid varje skola bör finnas klara regler om hur frånvaro skall registreras. Med det anförda avstyrker utskottet yrkande 1 i motion 1983/84:1690.

De *fristående skolor* som uppfyller skollagens krav för att de skall få rätt att tillhandahålla undervisning för skolpliktiga barn bör enligt yrkande 26 i motion 1983/84:2016 (m) få statsbidrag.

Riksdagen behandlade hösten 1982 frågan om fristående skolor för skolpliktiga elever (prop. 1982/83:1, UbU 1982/83:10, rskr 1982/83:63). Riksdagen avslog då i enlighet med förslag av utskottet likartade motionsyrkanden. Med hänvisning till vad som då anfördes av utskottet avstyrks det nu aktuella yrkandet.

Hemställan

Åberopande vad utskottet har anfört hemställer utskottet

1. beträffande *länsskolnämndernas uppgifter*
   att riksdagen avslår motion 1983/84:1710,
2. beträffande *behörighet till tjänst som skolledare*
   att riksdagen avslår motion 1983/84:549,
3. beträffande *institutionsföreståndare*
   att riksdagen avslår motion 1983/84:1688,
4. beträffande *lärarnas arbetssituation*
   att riksdagen avslår motion 1983/84:995,
5. beträffande *visst samråd vid beslut om indragning av skolenhet*
   att riksdagen avslår motion 1983/84:650,
6. beträffande *vertikal skolorganisation*
   att riksdagen avslår motion 1983/84:1692,
7. beträffande *skolans medverkan i jämställdhetsarbetet*
   att riksdagen avslår motionerna 1983/84:921 och 1983/84:2047,
8. beträffande *skolpliktiga invandrarungdomar*
   att riksdagen avslår motion 1983/84:813,
9. beträffande *djurförsök*
   att riksdagen avslår motion 1983/84:410 yrkande 2,
10. beträffande *närvarokontroll i skolan*
    att riksdagen avslår motion 1983/84:1690 yrkande 1,

11. beträffande *statligt stöd till fristående skolor*
att riksdagen avslår motion 1983/84:2016 yrkande 26.

Stockholm den 22 november 1984

På utbildningsutskottets vägnar
GEORG ANDERSSON

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Georg Andersson (s), Kerstin Göthberg (c), Per Unckel (m), Bengt Wiklund (s), Rune Rydén (m), Helge Hagberg (s), Lennart Bladh (s), Birgitta Rydle (m), Pär Granstedt (c), Iris Mårtensson (s), Lars Svensson (s), Göran Allmér (m), Björn Samuelson (vpk), Sören Häggroth (s) och Linnea Hörlén (fp).

Reservationer

1. Skolans medverkan i jämställdhetsarbetet (mom. 7)

Per Unckel, Rune Rydén, Birgitta Rydle och Göran Allmér (alla m) anser att den del av utskottets yttrande på s. 6 som börjar "Utskottet vill" och slutar "underrepresenterat kön" bort utgå.

2. Skolans medverkan i jämställdhetsarbetet (mom. 7)

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 5 börjar "I sitt" och på s. 7 slutar " och 1983/84:2047" bort ha följande lydelse:

Utskottet är medvetet om att olika slag av åtgärder har vidtagits på skolans område i syfte att åstadkomma jämlikhet mellan könen. Likväl kan utskottet konstatera att det i skolans undervisning fortfarande föreligger stora brister i nu berört hänseende. Ansvariga myndigheter bör se till att särskild uppmärksamhet ägnas åt könsrollsfrågorna och att diskussion initieras för att göra ungdomen medveten om dessa. Läromedlen skall inte längre tillåtas förtiga kvinnans roll i historien och i byggandet av vårt moderna samhälle. Vidare bör representanter för fackliga organisationer och kvinnoorganisationer ges möjlighet att delta i undervisningen och yrkesvägledningen.

Med hänvisning till utskottets uppfattning att det är mycket viktigt att skolan tar aktiv ställning för kvinnors jämställdhet med männen ansluter sig utskottet till förslaget i motion 1983/84:921 att en utredning bör tillsättas för att följa och granska jämställdhetsarbetet i skolan. En sådan åtgärd ligger enligt utskottets uppfattning i linje med syftet med yrkandena i motion 1983/84:2047. Vad utskottet här har anfört om jämställdhetsarbetet i skolan bör riksdagen med bifall till motion 1983/84:921 och med anledning av motion 1983/84:2047 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *skolans medverkan i jämställdhetsarbetet*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84:921 och med anledning av motion 1983/84:2047 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

3. Djurförsök (mom. 9)

Pär Granstedt (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar "Enligt vad" och slutar "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att djurförsök i skolan för många elever kan innebära betydande samvetsproblem. Mot bakgrund härav bör regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer meddela bestämmelser om att deltagande i lektioner med djurförsök inom grundskolan och gymnasieskolan skall vara frivilligt. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Därmed tillstyrker utskottet motion 1983/84:410 yrkande 2.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *djurförsök*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84:410 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

4. Statligt stöd till fristående skolor (mom. 11)

Per Unckel, Rune Rydén, Birgitta Rydle och Göran Allmér (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 8 som börjar "Riksdagen behandlade" och slutar "aktuella yrkandet" bort ha följande lydelse:

Utskottet kan inte ansluta sig till principen att ett godkännande av en fristående skola inte automatiskt medför rätt till statsbidrag. Det är visserligen riktigt att det inte föreligger någon juridisk skyldighet för det allmänna att ekonomiskt eller på annat sätt stödja fristående skolor. Men stat och kommun har av andra skäl anledning att ge fristående skolor ett med den offentliga skolan så likvärdigt stöd som möjligt. Det är den enskildes nytta och behov av en fristående skola som skall vara avgörande för bedömningen av fristående skolors värde. Bidragssystemet bör utformas mot den bakgrunden, inte för att favorisera det offentligas egna skolor. I praktiken är i dag normala inkomsttagares möjligheter små att välja en annan skola än den offentliga åt sina barn.

Utskottet vill här peka på att den som med stora uppoffringar likväl utnyttjar sin rätt att välja fristående skola, genom erläggande av skatt som

bl.a. finansierar den offentliga skolan, har en dubbel börda för sina barns skolgång.

Utskottet förordar att den skola som uppfyller de grundläggande kraven också skall ha rätt att komma i åtnjutande av statligt och kommunalt stöd. Endast på så sätt kan den enskildes valfrihet säkerställas.

Mot bakgrund av vad utskottet här har anfört bör riksdagen begära att regeringen lägger fram förslag med innebörden att varje fristående skola som uppfyller skollagens krav för godkännande skall kunna erhålla statligt bidrag som motsvarar högst de kostnader som staten har för elever i grundskolan. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1983/84:2016 yrkande 26 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *statligt stöd till fristående skolor*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84:2016 yrkande 26 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

Särskilda yttranden

1. Vertikal skolorganisation (mom. 6)

Per Unckel, Rune Rydén, Birgitta Rydle och Göran Allmér (alla m) anför:

Vertikala skolenheter är enligt vår mening av betydande intresse för att erbjuda eleverna en stimulerande och harmonisk skolmiljö. Att de båda sista totalt vertikalt integrerade skolenheterna i vårt land, nämligen Höglandsskolan i Stockholm och Göteborgs högre samskola, håller på att läggas ned resp. är nedläggningshotad finner vi beklagligt. I fråga om Höglandsskolan har vi i reservation fogad till utskottets betänkande UbU 1982/83:35 hävdat behovet av en allsidig utvärdering. När det gäller Göteborgs högre samskola har vi i reservation 3 fogad till utbildningsutskottets betänkande UbU 1983/84:27 föreslagit att denna bör tillerkännas statsbidrag, vilket skulle ge skolan ökade möjligheter att fortsätta sin verksamhet.

2. Skolans medverkan i jämställdhetsarbetet (mom. 7)

Per Unckel, Rune Rydén, Birgitta Rydle och Göran Allmér (alla m) anför:

Det är angeläget att skolan verkar för jämställdhet mellan kvinnor och män. Enligt vår mening bör detta emellertid inte ske genom att extra poäng ges till elever som tillhör s.k. underrepresenterat kön vid intagningen till gymnasieskolan. Detta har vi i annat sammanhang reservationsvis framfört (jfr reservation 2 fogad till utskottets betänkande UbU 1983/84:19).